SOTAPOLKU

SOTAPOLUN KOHTEET

1. Alku
2. Yhteyshauta suoja-alueelta rintamalinjalle
3. Telttakuoppa
4. Kenttäkäymälä
5. Korsu ”Professorin asuinpaikka”
6. Metsää
7. Ampuma- ja suoja-asemia
8. Etulinja
9. Suo
10. Tulenjohtoasema
11. Vartiopaikka
12. Taisteluparin tuliasema
13. Rajavyöhyke
14. Hautaristi
15. Korsu ”Den Gyllene Freden” (Kultainen rauha)
16. Kuunteluasema
17. Norsupyssy
18. Ritsa
19. Tunneli
20. Korsu ”Kvackebo”
21. Rajapaalu no. 19
22. Hygienia kenttäoloissa
23. Propaganda
24. Kuoleman kumpare
25. Korsu ”Den Gyllene Freden” (Kultainen rauha)

1. **Tervetuloa sotapolulle**

Tästä alkaa polku, joka kiertää alueella, josta ruotsalainen vapaaehtoispataljoona vastasi Jatkosodan aikansa. Polku ulottuu myös Neuvostoliiton hallussa olleelle puolelle. Polku on noin kilometrin pituinen ja on merkitty valkoisin nuolin ja opastein. Kohteet on numeroitu ja numerot viittaavat vastaaviin numeroihin opasvihossa.

Seuraa merkittyä reittiä ja kuvittele, miltä elämä rintamalla mahtoi tuntua. Liiku varovasti ja pysy merkityllä polulla.

Onnea retkelle!

2. **Yhteyshauta suoja-alueelta rintamalinjalle.**

Yhteyshaudat rakennetaan käsin ja yleensä pimeän turvin. Yhteyshaudan kautta sotilaat pystyvät liikkumaan mahdollisimman turvallisesti suoja-aseman, korsun ja tuliasemien välillä. Yhteyshaudat rakennetaan niin syviksi, että ne suojaavat sirpaleilta ja kivääritulelta, ja niiden mutkat vaikeuttavat niiden valloitusta vyöryttämällä.

* Korsu on hirsistä rakennettu maahan kaivettu suoja.

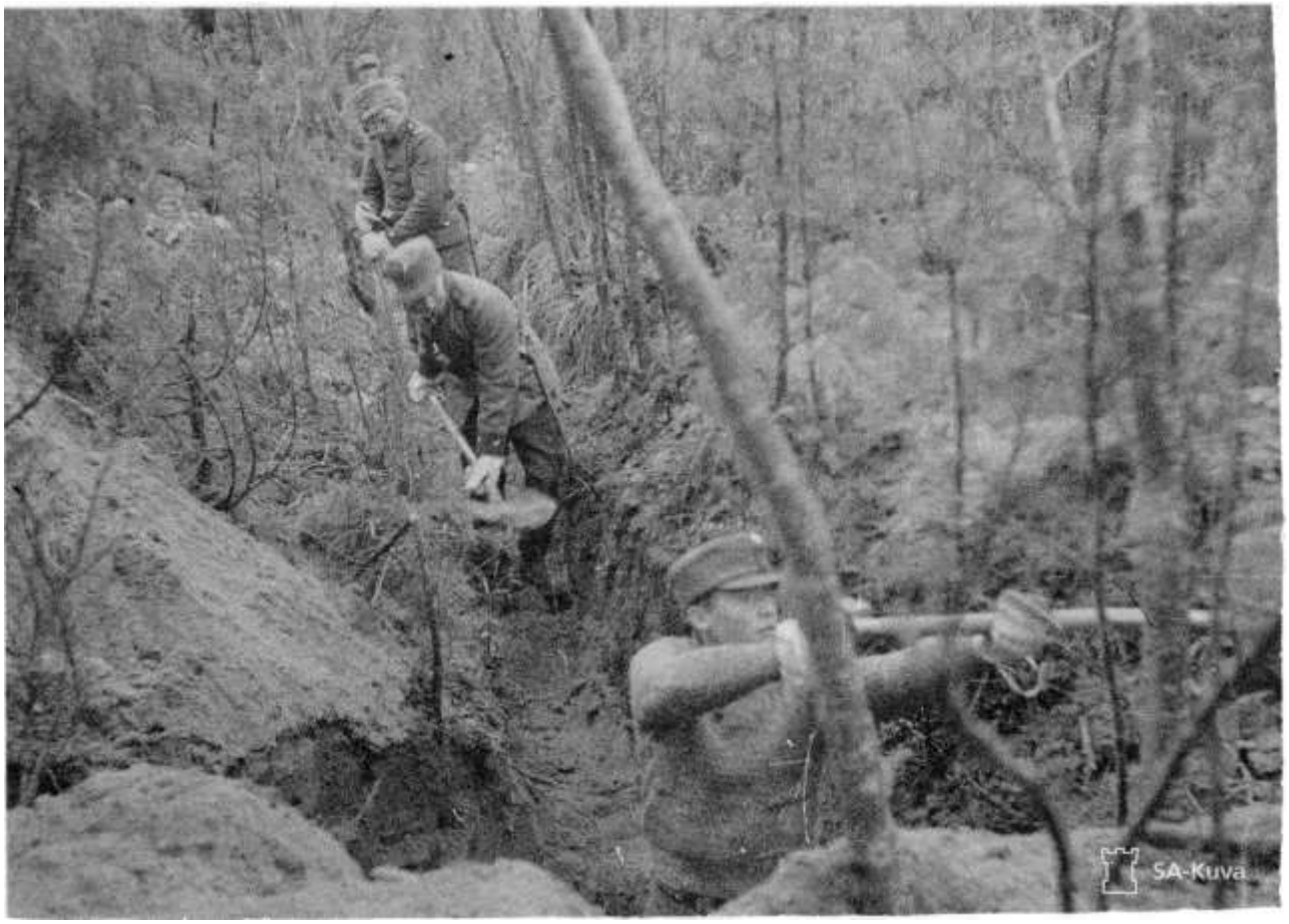

3. Telttakuoppa

Kun sotilasosasto ryhmittyy puolustukseen, majoitus järjestetään aluksi suoja-asemaan. Sen jälkeen ajan ja mahdollisuuksien salliessa majoitutaan telttaan, joka pystytetään kaivettuun kuoppaan paremman suojan vuoksi. Seuraavaan vaiheeseen kuuluu kuopan vahvistaminen hirsillä korsuksi.

4. Kenttäkäymälä

Käymälöitä tarvitaan myös kenttäoloissa. Yksinkertaisimmillaan se on tavallinen kaivettu kuoppa. Pitempään oleskellessa rakennetaan riuku kahden puun väliin, kuten tässä mallissa.

5. Korsu ”Professorin asuinpaikka”

Ruotsalaisten sotilaiden huumori ilmeni mm. korsuille annetuissa nimissä, jotka usein viittasivat esimiesten ominaisuuksiin tai tunnettuihin rakennuksiin.

Tässä kohdassa oli ”Professorin asuinpaikaksi” nimetty korsu ja lähellä olivat mm. seuraavat korsut

- Merirosvoluola
- Metsästäjän kolo
- Hangon kasino
- Giktbrunnen (Kihdin lähde)
- Casino Royale
- HotelldeBordelle
- Grotta Azzurra

6. Metsäpalot tuhosivat paljon metsää

Tämä metsä on palanut sodan aikana. Venäläinen tykistötuli sai usein aikaan metsäpaloja ja laajaa hävitystä.

7. Tuli- ja suoja-asemia

Yksittäisen taistelijan tuliasema laajennetaan aluksi poteroksi ja myöhemmin tukein ja sirpalesuojin vahvistetuksi tuliasemaksi. Hyvin toimivassa tuliasemassa on laaja ampumasektori, hyvä tuki aseelle, hyvä tuli- ja näkösuoja ja suojattu kulku suoja-asemaan tai korsuun.

Suoja-asemassa sotilaat voivat levätä takamaastossa. Mikäli mahdollista suoja-asemasta usein rakennetaan korsu.

8. Etulinja

Nyt olet etulinjassa. Varo! Vihollisen tarkka-ampuja vaanii sinua muuntajassa, joka on vain 750 metrin päässä.

9. Suo

Suon ylittämistä pidettiin mahdottomana, mutta kuitenkin jotkut partiot kummaltakin puolelta onnistuivat siinä

10. Tulenjohtoasema

Kranaatinheitin- ja tykistötulta johtaa neljän miehen tulenjohtopartio, johon kuuluvat tulenjohtaja, tulenjohtoaliupseeri, etäisyyden mittaaja ja viestimies. Tulenjohtopaikalta on radio- ja/tai puhelinyhteys tuliasemiin. Käytössä on haarakaukoputki tarkkaa havainnointia varten, suuntimalevy ja tulenjohtosuunnitelma. Tehtävänä on suunnata raskas tulitus oikeaan maaliin.

11. Vartiopaikka

Jotta tukikohdan sotilaat voivat rauhassa suorittaa tehtävänsä, yhden miehen on oltava jatkuvasti vartiossa. Vartiopaikan tarkoituksena on valvoa ympäristöä ja hälyttää yksikkö vaaratilanteessa. Uhkaavassa tilanteessa hälytys voidaan tehdä tulittamalla ja rauhallisemmissa oloissa hiljaisesti, esim. hälytyslangalla, jolla herätetään suoja-asemassa tai korsussa olevat.

12. Taistelijaparin tuliasema

Kahden miehen taistelijapari on pienin toimintayksikkö. Tuliasemat rakennetaan toistensa lähelle, jotta taistelijapari voi toimia yhdessä myös kriittisissä tilanteissa.

13. Rajavyöhyke

Tässä ylitetään Neuvostoliiton vuokraaman alueen raja – olet nyt vihollisen alueella! Rajaa valvottiin erittäin tarkkaan molemmin puolin ja se oli paikoin miinoitettu. Tästä huolimatta suomalaisten joukkojen onnistui rakentaa korsuja ja ampuma-asemia vihollisen puolella. Kummankin puolen partiot etenivät myös rajan yli, mikä usein aiheutti menetyksiä.

Istu penkille hetkeksi ennen kuin jatkat matkaa. Toinen penkki on Suomen puolella ja toinen Neuvostoliiton. Kumman valitset?

Suomen puolella olevat joukot onnistuivat etenemään melko pitkään Neuvostoliiton vuokra-alueelle. Polku kulkee valoitetun alueen läpi.

14. Hautaristi

Venäläinen sotilas Merdemschaev Aleda kaatui 19.9.1941 ja haudattiin tänne suon laitaan.
Sotilas Richard Dahlén istui vartioasemassa päivänkoitossa. Hän näkin jonkun tulevan juosten metsästä. Kun henkilö oli noin viisi-kuusi metriä hänestä, hän huusi sekä ”Stoj!” (Seis!) että ”Ruki vverh!” (Kädet ylös!) mutta henkilö jatkoi matkaa ja avasi tulen. Dahlén suojautui eikä saanut osumia. Hän vastasi tuleen ja sotilas kaatui taisteluhaudan reunalle, vain kahden metrin päähän.

15. Korsu ”Den Gyllene Freden” (Kultainen Rauha)

Tässä paikassa sijaitsi alueen luultavasti kuuluisin korsu, joka oli saanut nimensä Tukholman tunnetun Den Gyllene Freden -ravintolan mukaan. Museon vieressä oleva korsu on tarkka kopio alkuperäisestä Gyllene Freden -korsusta.

Korsun rakensi konekiväärijoukkue Ericson-Gyllå, joka oli osa Ruotsin Vapaaehtoispataljoonan Tunga Kompanietia (TK). Korsussa asuivat ylikersantti E. Gyllå, alikersantti S. J. Andersson, sotilaat J.E. Jansson, B. E. Melander, N/. O. B. Persson ja S. J. F. Andreasson sekä alikersantti N. K. E. Johansson ja ylikersantti H. J. Hurtig.

16. Kuunteluasema

Varsinkin yöllä rajan valvontaan käytettiin eteen työnnettyä kuunteluasemaa, jossa kuunneltiin tarkkaan vihollisen mahdollisia liikkeitä rajan yli. Oli tärkeää selvittää, oliko lähestyvä ystävä vai vihollinen ja tämän selvittämiseksi käytettiin salasanoja. Jos ei saatu oikeaa salasanaa niin annettiin hälytys. Hälytys annettiin lähinnä avaamalla tuli.

17. Norsupyssy

Suomalaisvalmisteista 20 mm:n kaliiperin panssarintorjuntakivääriä kutsuttiin norsupyssyksi. Vastaavanlainen sveitsiläinen ase löytyy museon tykkihallista

18. Ritsa

Käsikranaatteja ei aina voitu heittää tarpeeksi pitkälle aiottua vaikutusta varten. Kekseliäät ruotsalaiset vapaaehtoiset ottivat sen vuoksi käyttöönsä aseen, jota he olivat oppineet käyttämään jo lapsina, ja ampuivat käsikranaatteja vihollisen puolelle ritsalla.

19. Tunneli

Vanhan maantien alitse kulki useita tunneleita, jotka jatkuivat juoksuhautoina neuvostoliittolaisten valvontatornia kohti. Tunneleiden kautta pääsi kätevästi ja huomaamatta maantien toiselle puolelle.

20. Korsu ”Kvackebo”

Kvackebo-nimisen korsun paikka.

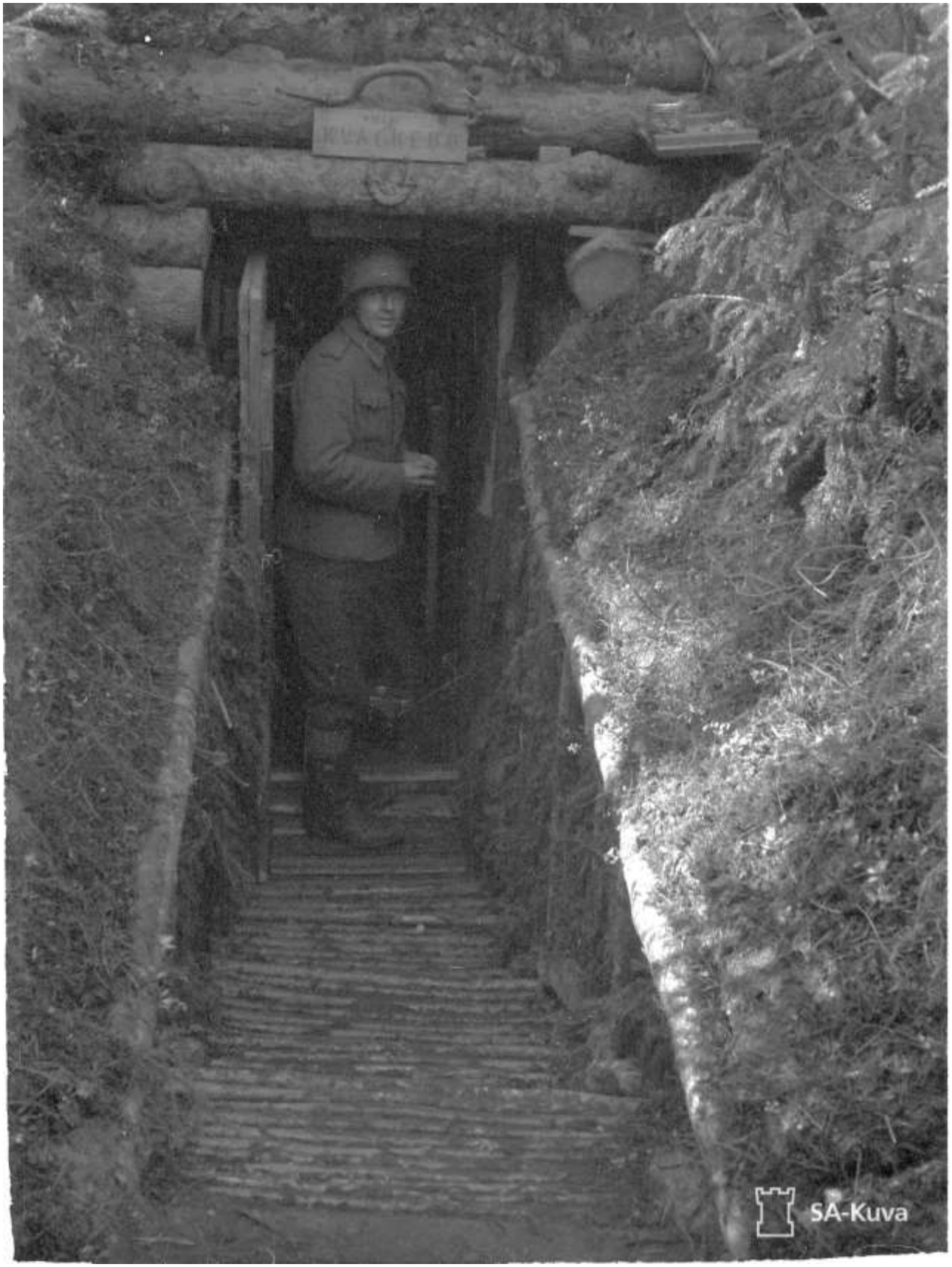

21. Rajapaalu no. 19.

Vuosien 1940–41 raja kulki tässä. Vuokra-alueen ja Suomen välinen rajapaalu no. 19 on sijoitettu tarkasti alkuperäiselle paikalleen. Rajalinja oli 10 metriä leveä ja merkitty graniitti- ja puupaaluilla.

Polku seuraa vanhaa rajalinjaa ja matkalla rajapaalua nro 20 ohitat kivikasan, jolla myös merkattiin rajaa.

22. Hygienia kenttäoloissa

Hygienia oli tärkeää myös kenttäoloissa. Rauhallisemmissa tilanteissa oli aikaa myös henkilökohtaisen hygienian hoitamiseen, mutta tämän lähemmin ei päästy rauhan oloja.

23. Propaganda

Propaganda oli sodan aikana tärkeää. Sillä pyrittiin vakuuttamaan vastapuoli, että he taistelivat väärän asian puolesta. Propagandaa levitettiin monin eri keinoin, mm. lentolehtisten ja kaiuttimien avulla. Yksi erikoisempi tapa oli kiertää lentolehtisiä nuolen ympärille ja ampua jousella vihollisen puolelle.

Propagandalehtisiä ja propagandakranaatti löytyy museon näyttelystä.

23. Propaganda (jatkuu)

Tässä kohdassa vihollisen linjat olivat vain 200 metrin päässä, rautatien toisella puolella. Alueella piti liikkua varovasti, sillä vastapuolen tarkka-ampujat olivat valppaita ja osuivat maaliinsa.

Lähempänä tietä näkyy myös rajapaalu no. 20.

24. Kuoleman kumpare

Tätä kohtaa kutsutaan ”Kuoleman kumpareeksi”, koska 17 sotilasta sai surmansa täällä.

25. Vasemmalla on ”Den Gyllene Freden” (Kultainen rauha) -korsun kopio

Olet selvinnyt Sotapolusta hengissä. Nyt on aika mennä kanttiiniin rauhoittavalle kahvikupilliselle!

Palautathan opasvihon kanttiiniin tai oven vieressä olevaan postilaatikkoon.

Sotapolku sai alkunsa PE Nymanin aloitteesta noin vuonna 1990,

muutama vuosi Hangon Rintamamuseon avaamisen jälkeen.

Vuonna 2017, museon kunnostuksen yhteydessä,

tekstivihkoa on uusittu ja polkua on ehostettu.

Kiitos työryhmälle, johon kuuluvat:

Olof Thodén, Jörgen Engroos, Martin Grünwald ja Guy Gröning.

Työryhmän lisäksi haluamme myös kiittää:

Fiskars Oyj Abp
Fastighetssammanslutningen Borgars
Lappohjan kyläyhdistys
Loimaan kivi
Sjundeå Stenhuggeri
Bengt Fagerlund
Kåre Pihlström
Kari Virtanen